

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Literæ Episcopi Vercellensis Metropolitano scriptæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

His ita gestis, cum iam hora esset tarda, censuit Illustriss. Dominus huic primæ sessioni finem imponendum esse: ideo pro certa feria sequentis sessionis sententiam Patrum rogari iussit, & induci ad præscriptum.

Mox Reuerendi Promotores coram Illustrissimo Metropolitano constituti pro rogatu actorum in præsentis sess. Cancellarium appellarunt, ad formulæ supra in Actis primi Conc. præscriptæ rationem.

Illustriss. verò Metropolitanus Mitra pretiosa deposita, assurgens solenniter Synodo benedixit, ac sacras vestes exiit: & assumpta cappa, comitantibus Reuerendis. Episcopis ac Prælati alijs quampluribus, præeunteq; Reuer. Capitulo ac Clero Metropolitana, per viâ subterraneam in ædes Archiepiscopales reuersus est.

Audientia indicta Test. Synod.

Die Sabbati duodecimo mēsis Maij Audientia in proxima publica cōgregatione Testibus Synodalibus indicta, tabellis locis solitis publicè positis in hæc verba fuit significata. Hodie hora decimoctaua erit publica audientia Reuerendorum Testium Synodalium Prouinciæ. Ex Cancellaria Archiepiscopali, Die 12. Maij 1582. Signat. M. Antonius Bellinus Cancell.

Hora indicta Illustriss. Metropolitanus huic audientiæ vocauit sigillatim & secretò singulos Testes synodales, loquentes, & referentes, ac etiam interrogationibus per eum factis respondentes.

Post audientiam circiter horam vigesimamsecundâ Illustrissimus Dominus Metropolitanus vocatis Reuerendissimis Patribus, statam Congregationem secretam in loco ad id constituto habuit, cui interfuerunt Reuerendissimi Domini Episcopi, Dertonensis, Cremensis, Bergomensis, Brixienis, Astensis, Alexandrinensis, Albenis, & Vintimiliensis. Congregatis omnibus, relatum est R. D. Paulum Granutium I. V. Doctorem Protonotariū Apost. procuratorem specialē in hac sancta Synodo nomine Perillustris ac Reuerendissimi Do-

mini Io. Francisci Episcopi Vercellen. comprouincialis, nunc apud Serenissimum Rodolphum Imperatorem Sanctissimi D. N. Papæ, & sanctæ Sedis Apostolicæ nunciij cum potestate Legati de latere adesse, & comparuisse cum literis ad Illustrissimum Dominum Metropolitanum, & ad hanc sanctam Synodum, à Reuerendis. suo principali datis, quas vehementer optabat reddere, & præsentare.

Quod vbi intellectum est, fuit admittus & introductus, & primò Illustrissimo Metropolitano, tum Synodo vniuersæ cum reuerentia literas reddidit; quas statim Illustrissimus Metropolitanus & Reuerendis. PP. Cancellario legendas dederunt, & sunt quæ sequuntur.

Literæ Reuerendis. Episcopi Vercellenis Illustrissimo D. Metropolitanano Viennæ Austria scriptæ.

Illustriss. ac Reuerendis. in Christo Pater ac Domine, mihi semper omni obseruantia colende. Etsi notam factis ac manifestam Illustriss. ac Reuerendis. vestræ Amplitudini esse causam noui, quæ mihi nē in Concilio isto Prouinciali sexto ab ipsa legitimè indicto præsens adsum, impedimento est: debeo tamen, vt Concilij quarti decreto satisfaciam, excusationē mittere, certumq; procuratorem ecclesiasticum hominē istuc allegare, qui iustam & necessariam absentiam meam causam, exponat magis, quàm probet; quiq; meo nomine, quæcunque in Synodo ista ab Illustriss. & Reuerendis. vestra Amplitudine de Reuerendis. Coepiscoporum suorum, fratrumq; ac dominorum meorum cōsilio atq; assensu egerit, gesserit, constituerit, decreuerit, sancieritve, suscipiat atque recipiat, omni cum humilitate, ac præcipuo obseruantia atque obedientia studio. Itaque Reuerendis D. Vicario Generali, & D. Beluisio Canonico Primicerio Ecclesiæ meæ Vercellen. & Protonotarijs Apostolicis, vtrique, & eorum vnicuique in solidum mandauit, vt istic ad decimum Maij proximè sequentis mensis diem Mediolani adsint,

ac debitum hoc officium meum accurate, & quoad fieri poterit, integrè persoluant, reliquaque omnia in Synodo ista Prouinciali agant & præstent, quæ legitimi Episcoporum absentium procuratores in eiusmodi conciliari actione præstare agereve solent, aut vlla debent ratione. Atque vt hæc omnia commodius peragant, publicum huius mandati mei testimonium, quod Amplitudini vestræ Illustris. exhibeât, ad illos misi. Equum porro est ac rationi consentaneum, vt qui ex intimis animi mei sensibus doleo, quod isti celeberrimo cõuentui interesse non possim, quiq; multò plus cæteris omnibus Episcopis comprouincialibus, Amplitudini vestræ Illustris. obsequi, parere atque inseruire vehementer, & cupio, & debco; nulla ex parte debito officio meo desim.

At verò cum multa sint, de quibus in Concilio referendum mihi esse existimarem; hæc tamen duo præcipuè, quæ censurarum ecclesiasticarum pœnas, ex antiquis canonibus, & Tridentini Concilij decretis adiunctas habent, præmittere vel absens nulla ratione debeo, quin me in ijs minimè deliquisse ostendam; nempe quodd Concilij Prouincialis V. decreta, in synodo mea diocesana, sexto post mensè non promulgauerim: quoddq; Synodum Diocesanam singulis annis non celebrauerim. Quintum enim Concilium nonnisi in octaua Synodo mea Vercellensi, hoc est 12. ferè ab illius promulgatione Mediolani facta mensè eulgari iussi, nouemque annos cum iam in Ecclesiæ meæ administratione egerim, octo tantum Synodos coegi. Quarum tamen culparum excusationes, atque vt puto legitimas, nè prolixior euadat epistola, in Synodorum mearum Vercellensium libello, quæ procuratores mei in Concilio exhibebunt, videre & legere poterit Illustrissima vestra Amplitudo: prioris scilicet in octaua, posterioris autem in quinta Synodo decreto primo; vbi non tantum iustam prætermissi officij rationem & causam; sed facultatem etiam, aut potius dispensationem a Sanctissimo Domino eam ob causam impetratam, per quod testatam esse volui. Hoc autem

ipso anno, vt ne anniuersaria hæc iam sanctè introducta actio, absente me intermitteretur, Vicario meo Generali iussi, vt Synodum iam ad certum diem ex Prouinciali Decreto indictam habeat; ad eumq; nonnulla etiam decreta in Synodo ipsa euulganda misi, quemadmodum ritè rectèque absolutam esse nonam Synodum meam Vercellensem iam arbitror, & spero.

Duo alia præterea decreta sunt, quæ quamuis censuras annexas non habeât, permagni tamen interest, vt exactè obseruentur; quippè Tridentinis, & Prouincialibus decretis vnicique Episcopo districtè commendata, atque mandata: Videlicet de visitatione Ciuitatis & Diocesis obeunda, Deque Seminario ad Tridentini Concilij præscriptum instituendo: in quibus sanè magna ac præcipua ecclesiarum benè administrandarum ratio posita est.

De visitatione igitur, quam idem Concil. Trident. singulis annis aut saltem biennij spatio vniuersè Diocesi atque Ciuitatis ab vnoquoque Episcopo per se, vel per alios fieri iubet, id dicam, Credere me Tridentinè iussioni vtcunque satisfecisse, qui ante Helueticam legationem ter ego ipse vniuersam Diocesim perlustrauerim, omnesque ecclesias, atq; etiam oratoria singula inspexerim, semelq; per alios visitari iusseram; post autem iterum nempe anno 80. perlustrari à Reuerendis Ecclesiæ meæ Archidiacono, & Præposito mandauit, & priusque hic annus 82. elaboratur, sexta Deo benè iuuante instituetur visitatio. Verumtamen si quid in ijs frequentibus Synodis, & visitationibus actum sit, ex me quæratur, profectò pudebit referre, vt ingenuè dicam, qui exiguum admodum laborum meorum fructum extare video; meique fortassè potius culpa, ob peccata mea, quæ Diuinæ gratiæ obicem ponunt, quam aliorum causa. Id verò affirmare non verebor; quamuis parum profecerim præsens, non expedire tamen Ecclesiæ meæ, quod ego ab illa diutius absim: quare D. V. Illustrissimam ex corde rogo, vt quò primum tempore per Sanctissimi Domini voluntatem licuerit, ab hoc legationis

tionis mittere me absolui, atque Vercellas reuocari curet.

Quod ad Seminarium spectat, bona fide testari possum, me non modò post Concilij Prouincialis V. decretum, sed nunquam antea toto meæ administrationis tempore ulli cuiquam simplex ali quod beneficium contulisse, sed omnia quæcunq; licuit, Seminario meo Vercellensi iure vnionis adiunxisse. Cum autem nullus adhuc fermè clericus in illo gratis sustentari possit, ex eiusdem Concilij Prouincialis V. auctoritate, tertiã decimã partem in Synodo mea diocæsana octaua, eidem Seminario persoluendam esse declarauis; atque eiusmodi exactiõne indixi, vt ex illo decreto, quod in eadem octaua Synodo quintum est, facile constare potest. Qui tamen factũ sit, vt nulla adhuc iussiois seu exactiõnis illius ratio sit habita, causam intelliget ex procuratoribus meis. Quamobrem ab Illustrissima vestra Amplitudine opem atque auxiliũ imploro, vt tertia illa decimã pars, sine qua Seminarium certè meum, potius contubernaliũ Collegium, quàm Clericorum Seminarium esse videtur, omnino, atque integre singulis annis exigatur. Facilius porrò erit exactiõnis ineunda ratio, si cum Illustrissimo Cardinali Vercellensi serio egerit, eiq; persuaserit, vt primo quoq; tempore ipse pro suorum beneficiorum, quæ multa in Diocæsi mea obtinet, ratione, debitam portionem tam pro elapso quàm pro hoc ipso anno quem agnatus, persolui statim mandet.

Est verò etiam decretum aliud, quod licet in Tridentino Concilio non extet, negligendum tamè non est, cum in Prouinciali Concilio Quinto editum, haud mediocriter conferre videatur ad rectã ecclesiarũ honorum & prouentuum administrationem & dispensationem; tum maximè ad Episcopum rerum familiarium curis subleuandum, quo aptior & expeditior esse possit ad spiritualiũ tractationem & meditationem. Illudq; est de Oecono, quem ex eiusdem Concilij Prouincialis quinti decreto deligere & constituere debui, Ecclesiasticum virum, de quæ rationibus dispensationis in certũ codicem relatis ad Con-

cil. sextum afferendis atq; exhibendis: in quibus ego, vt rei familiaris meæ haud diligens sum dispensator, quippe qui domui meæ præesse nescio (atque ideo indignus, cui Ecclesiæ Vercellens. cura committeretur) culpam non leuem, & agnosco, & fateor, quòd fortasse rationes minus rectè ordineq; vt deceret, a me meisve exhibendæ erunt; aliquam tamen excusationem, neque omnino improbandam, peto vt afferre mihi liceat. Cum enim iam pridè ex Canonicis meis vnũ Oeconomum constituissem, virum sanè probum, & timoratè conscientie sacerdotem, qui mihi etiam in prefectiõne Heluetica comes fuit, is postea diem extremum ante obiit, quàm dispensationis sue rationem reddere potuisset: quã ob causam, & ob perpetua ferè itinera mea, in quibus totum propè integrum hoc trienniũ, quod iam a Concilio Prouinciali quinto elapsum est, consumpsi, excusari certè mereor, si in hac re negligentior visus fuero. Mei tamen procuratores (neque enim Oeconomum ecclesiasticum qui idoneus esset, inuenire deinceps licuit) vtcunq; spero satisficient; quibus iam dudum iussi, vt rationes omnes, quanta maxima possent diligentia colligerent, atque in Concilio exhibendas pararent.

Sed quoniam ex rationum libro, vt composito liquido constabit, me non leuem aris alieni summam contraxisse, dicam verè nec diffitebor, me improvidum certè atque incautum iure videri posse, qui meas vires non rectè metitus, Evangelicæque exempli immemor, sumptus prius non computauerim, dignusq; sim ideo, cui homines illudant potius, quàm misereantur excusentve. Verùm enimvero cum solenniter transferendi sacrum sancti Eusebij primi Vercellens. Episcopi, & martyris gloriofissimi corpus incidisset occasio, (nihil enim ferè aut certè parũ ante cuiquam debuerã, quamuis multas impensas fecerim ob Seminarij & Ecclesiæ fabricam & suppellectilem, atque ob Helueticam legationem) nihil non magnificum, atque honorificũ in actione illa prestare me debere arbitratus fueram, nisi meo muneri, ingrato nimis atque pusillo an-

mo deesse omnino voluissim; quando licet duo etiam nummum aureorum millia in sanctarum reliquiarum honorem impendissim, id mihi tamen graue nequaquam futurum videbatur, postquam vnus anni spatium, quo iam ab ecclesia & Seminarij fabrica immunis iure fueram abiturus, illam æris alieni summam diluere facile me posse cogitaram. At contra accidit; cum præter ecclesie Cathedralis chori fabricæ absolutionem, quæ mihi tota imposita est Illustriss. Cardinali Vercellen. pro rata conferre renuente, præter munitas opere vitreo fenestras eiusdem chori amplissimas, pro quibus quingentos ferme aureos me vnus erogare oportuit; legatio hæc apud Cæsarem mihi repente iniuncta est, cuius certe causa tria hæcenus & amplius coronatorum millia expendi. Hæc si minus iusta Illustriss. Vestrae Amplit. videbitur excusatio, correctionem quæ illi opportuna videbitur, haud renuam; postquam illud tamen non celauero, me illius semper fuisse sententiæ, vt aliquid debere satis duxerim, quam plenum pecuniarum vnquam habere marsupium, ad fugiendum adeo perniciosæ cumulandi auri cupiditatis periculum. Quamquam verè illa optima mihi visa est atque optabilis conditio; vt si qua fieri ratione potest, proventus ac census, quoscumque percipit vir ecclesiasticus, atque Episcopus præsertim, vt iliter pieque expendantur omnes, neque vlli quidquam debeatur.

Nec verò, & si tam multa ob hanc germanicam legationem expendi, picta aulæ, sericæ, aut argenteæ suppellectilem (quamquam plerisque amicorum contra suadentibus, & quasi impellentibus) Deo adiutore adhibui; familiarem dico suppellectilem: Ecclesiasticam enim vt non spernendam haberem, & curam adhibui, & multa impendi. Subinde leges nostras prouinciales seruare in omnibus studiis, præterquam quod in mensa, vt verè fatear, non adeo exactè; a multis quidem pijsque viris ita persuasus expedire atque oportere.

Hæc si fusius fortasse, quam alicuius aures patiantur, explicata fuisse videbitur, id eo studio a me factum existimet,

quo Decretorum Prouincialium nostrorum obseruantior esse cupio; & quantum pro mea tenuitate potui, sedulo laboraui semper. Si quid autem Illustrissima vestra Ampli. aut aliquis alius ex Reuerendissimis Patribus plura eius modi penitus intelligere fortasse voluerit, Procuratores mei facile poterunt de omnibus rebus, & diligentius, & enucleatius respondere.

Essent præterea plurima alia quidè, de quibus reddere deberem in synodo ista rationem; sed mihi ignoscat quæso Ampl. Vestra Illustriss. bonique consulat has literas meas, quæ quamuis multis partibus esse possint conspectu isto vestro indignæ, Testes sunt meæ erga Illustriss. vestram Ampli. atque Reuerendiss. istos patres obseruantia, quos sanè omnes ab hoc (vt ita dicam) exilio mœrore plenus saluere in Domino iubeo; ac præcipuè Illustriss. vestrae Ampli. celestis roris abundantiam precor a Deo patre misericordiarum, & vnico bonorum omnium largitore. Viennæ, Calen. Aprilis 1582.] Subscrip. [Illustrissimæ & Reuerendissimæ Ampli. vestrae humillimus ac deuotissimus famulus Io. Franciscus Episcopus Vercellen.] Atergo cum suo solito sigillo, [Illustriss. ac Reuerendiss. in Christo patri ac Domino D. Cardinali Sanctæ Prædix & Archiepiscopo Mediolani Domino mihi semper omni obseruantia colendo &c.

Literæ Reuerendiss. Episcopi Vercellen. Reuerendissimis Episcopis in sexta Synodo prouinciali Mediolani congregatis Viennæ scriptæ.

Illustriss. ac Reuerendiss. in Christo Pater ac Domine, vosque perillustres ac Reuerendiss. Patres, Domini mei plurimum obseruandi. Quam graue, quam acerbum vulnus cordi meo infixit, atque infligat acerbis in dies hæc diuturna absentia mea, longè sanè melius considerare poterunt Reuerendiss. vestrae Ampli. quibus aliquandiu ab ecclesijs suis interdum abesse contigit, quam ego nunc referre necessarium putem: quamquam si velim etiam, id non facile